

ДІЛО

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шваб. 141322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. кр., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси і зов.

В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Німеччина прийнята до Ліги Націй.

Хід засідання. — Промова Мотти. — Сумніви Голландії, Швеції
Норвегії. — Німеччина прийнята до Ліги і Ради. — Приїзд ні-
мецьких делегатів.

Женева, 8. вересня 1926.

Президія зборів Ліги Націй ухва-
лила поставити на денному поряд-
ку п'ясиарного засідання осьтакі
справи: прийняття Німеччини до Лі-
ги Націй, прийняття Німеччини до
Ради Ліги Націй та утворення трьох
непостійних місць у Раді.

Зі сторони скандинавських дер-
жав сподіюється виступлення проти
тих останніх внісень, як таких, що
вважають справу приступлення Німеч-
чини зі справою реорганізації Ради.
Справу регуляції виборів перека-
жуть першій комісії, яка покінчить
свої праці мабуть у середу слід. ти-
жня.

Дня 8. вересня попол. на Зборах
Ліги Націй союзний радник Мотта
засував внісень у справі прийняття
Німеччини до Ліги і в справі при-
знання Німеччини постійного місця
в Раді, справу збільшення непостій-
них місць, а вкінці справу проце-
дури при обсаді непостійних місць.
Різночасно висловив задоволення
в того, що мається прийняти Німеч-
чину до Ліги Націй. Признання тій
країні постійного місця в Раді —
словив Мотта — є само собою
зрозуміле, а збільшення числа не-
постійних місць у Раді є конечно:
1) задля заповнення ріжним краям
представництва, яке їм справедливо
належить, 2) щоб вкінці ввести
черговість при обсаді тих місць
3) щоб передовсім порішити тяж-
ку крізу, яка повстала в Лізі в мі-
ській березні. Тому, що годі угляда-
ти домагання одної з держав
Півд. Америки признання їй постій-
ного місця в Раді, то тимбільше
слід державам того континенту да-
ти доказ готовости до уступок у
відношенні до них. Комісія, розгля-
даючи справу реорганізації Ради,
поручила признати тим державам
три місця. У зворушливих словах

Мотта звернувся до Ліги Націй,
щоб прийняла представлені внісе-
ння, кермуючися духом примирни-
мости, який уможливив здійснення
мирного діла в Льюкарно.

Після ради. Мотти промовляв
м. н. голландський делегат. Він за-
явив, що голандські делегати го-
тові в інтересі порозуміння при-
няти представлені мирові внісень, хоч
піддержують рівночасно свої при-
ципальні сумніви. Делегати Швеції
та Норвегії Нансен і Левгрен зая-
вилися проти безціліности предло-
женого поступовання.

З черги приступлено до голосу-
вання. Справу процедури при ви-
борі непостійних місць у Раді пере-
казали правничій комісії. Збори рі-
шили рівночасно ухвалити дальші
внісень. Безпосередньо
потім однодушно 48 го-
лосами, прийнято Німеч-
чину до Ліги Націй. Пред-
сідник Зборів Нічич подякував
за вислід голосування заявляючи,
що появи німецької делегації в Же-
неві вижидать із радістю.

Опісля Збори голосують над дру-
гою точкою у справі постій-
ного місця в Раді для Німеч-
чини і збільшення числа непостій-
них місць з 6 на 9. Цю точку
денного порядку прийняли
також однодушно 48 голо-
сами при загальних оплесках. На
цьому закінчилося історичне засі-
дання Зборів Ліги Націй, яке при-
няло Німеччину в члени Ліги і при-
знало Німеччині постійне місце в
Раді та створило можливість при-
знання іншим державам непостій-
них місць.

Штресман прислав Лізі Націй
телеграму з подякою за ухвалу Збо-
рів. Німецькі делегати приїждять до
Женеви 9. вересня і візьмуть участь
у засіданні в п'ятницю.

З польських справ.

Зміна військової прагматики. — Звільнення ген. Мальчевського? —
„Пшешколене“ старостів. — Пілсудський на відпустці.

Варшава, 8. вересня 1926.

„Газ. Варш.“ довідується,
що в цих днях вийде декрет
президента річпосполитої, який
змінить службу прагматику для
військових. А саме підпаде змі-
ни постанови, що військо-
вих переносить в стан
спочинку по 35 роках служ-
би, оскільки при тому перейшли
уже преклюзійний вік, усталений
для кожного військового ступеня.
Тепер перенесення в стан
спочинку буде можливе
без огляду на вік. Кажуть,
що першим, перенесеним на цій
основі в стан спочинку, буде ген.
Мальчевський.

До „Варшавянки“ подають з
Вильні, що у зв'язку з побутом там
марш. Пілсудського розійшлися
поголоски, що в долі ув'язнених
генералів на Антоколю зайдуть де-
які зміни. Істнує мабуть намір умо-
рення цілої справи і таким чином
ген. Мальчевський і тов. будуть
звільнені з тюрми, яка, як заповіда-
ють, сильно підкопана їх здоров'ям.

Сьогоднішні газети повідомля-
ють, що уряд рішив уладити в
найближчій році спеціальні
курси для старостів. На
тих курсах старости перейдуть ад-
міністраційне „пшешколене“.

„Пшегдлод Вечорні“ подас, що
марш. Пілсудський, переви-
вши цілу низку особистих змін на
вищих становищах у війську, роз-
почав відпустку. Його за-
ступником в мін-ві військ. справ
буде мабуть ген. Конажевський.
Дальших змін на становищах вій-
ськової сфери до часу повороту
Пілсудського не передбачують.

Засідання союму пересту- нене.

Варшава, 8. вересня 1926.

Соймова канцелярія оголошує,
що маршалок союму визначив п'я-
сиарне засідання союму
на день 20. ц. м., на 4. год. по-
пол. На денному порядку перше
читання бюджетової провізорії. Пе-
ресунення речиння засідання з 16.
на 20. ц. м. зобов'язано мабуть на-

слідком нескінченної перебудови
соймового будинку.

Револьта в Еспанії здав- лена?

Париж, 8. вересня 1926.

„Ле Журналь“ повідомляє з Мад-
риту, що там завішено в урядунан-
ні 1.800 офіцерів артилерії. Неба-
вом має бути проголошена амне-
стія, але вона не буде торкатися
провідників револьти. З комунікату
президії ради міністрів виходило би,
що до вчорашнього дня всі полки
її військові відділи покорилися пер-
ед урядом. Воевний стан має бути
знесений в найкоротшому часі. До
краю мають в найближчих днях
стягнути 12-тисячну армію з Маро-
ка, яка в останніх под'ях зберегла
повну лояльність і відданість для
уряду.

Димісія Красіна.

Варшава, 8. вересня 1926.

„Аг. Всх.“ повідомляє з Москви,
що Красін подався до димісії на-
слідком акцій, яку головню від Мен-
жинський.

Знов зал знич катастрофа.

Льондон, 8. вересня 1926.

З Нью Йорку прийшли телеграми про
страшну залізничну катастрофу недалеко
міста Соліда в Каліфорнії. Там ударив
грім на великий б'юк землі, який завалив-
ся на переїжджуючий поїзд підземної залі-
зниці. Поїзд був переповнений пасажир-
ами і в часі катастрофи був у глибині
3 стп під землею. Наслідком тої ката-
строфи є 30 забитих, 50 тяжко ранених
і 60 легко ранених.

П'ять самовбивств одного дня!

Львів, 9. вересня 1926.

Подібної цифри самовбивств не вику-
вала вже давно хроніка міста Львова. А
вчорашній день зазначився аж 5 самовби-
вствами. Так відставлено вчора до
шпиталю бляхарського помічника Воло-
димир Савка, який уладив замах на
свого майстра Заяця, а опісля кинувся з
першого поверху на брук подвір'я і не-
безпечно покалічився. Інакше рішався
покінчити з життям краляччя Марія Ма-
зар, зам. при вул. Кохановського. Вона
вишила більшу скількість есенції оуту. Її
перевезено теж до шпиталю. На Губер-
наторських Валах зараз біля будинку во-
єводства перебувала отруїтися йодною
Розалія Жовнір, зам. при вул. Жовків-
ській ч. 75. Її відставлено до шпиталю.
Крім того перебувала покінчити з собою
служниця Вікторія Алягерська з причи-
ни втрати служби. Вона кинулася під колеса
трамваю в Ринку. Найтрагічніше пред-
ставляється стан п'ятого з черги само-
вбивки вчорашнього дня, бузшого уря-
довця акц. сп. „Фанто“ в Бориславі Яко-
ла Вергера, що мешкав постійно в
Стрию. Він підірвав собі гордо бритвою
в почекальні І. класи на головному двірці.
В дуже гіршому стані відставлено його
до загального шпиталю. Причиною того
самовбивства — втрата посади в згаданій
фірмі.

Біржа.

Гроші.

Курс долара в готівці в приватних обо-
ротах незмінний, 89%.

Збіжжя.

Застій в біржевих і позабіржевих обо-
ротах. Спорадична трансація в польовій
гороці в рамках інших готувань. Офе-
рують провінційному муніцип. Тенденція
стабілізована. Польовий муніцип. 43-45, пше-
ниці нова дівська з нег. дост. 43-45, пше-
ниці нова селянська з нег. дост. 39-43,
жито нове з нег. дост. 28-25, овес новий
з нег. доставою 23-30.

Що їм подобається...

Львів, 9. вересня 1926.

„Санашійний“ прем'єр проф. Бар-
тель все більше показує свої дик-
таторські роги. Перший раз пока-
зав він їх правіці підчас соймової
дебати над повновластями для пре-
зидента. Коли покорена правіця
відмовлялася перепустити повно-
власти, він заповів їй витягнути з
її поведінки таємні консеквенції.
І це вповні вистарчало, щоб пра-
віця вдруге скаптулювала, тим ра-
зом на парляментарній арені. Але
коли та сама перелякана правіця
виставила домагання стягнути з
повновластей уповажнення в шкіль-
ній справі, щоби, Боже борони, „са-
нашійний уряд“ для людського ока
не захотів привернути до життя
кілька українських чи білоруських
шкіл з двох тисяч зліквідованих
Ст. Грабським, то „гірзний“ прем'єр
з радіо душі приніс що „жертву“
на жертвеннику вищепольського
екстермінаційного шовінізму. На у-
вагу одного з українських послів,
чому прем'єр, обстоюючи повно-
власти, не оборонював їх цілости,
чому не протиставився вимогам
правіці в шкільній ділянці, відпо-
вів він з реаніграцією: „А с'о́з ja in
zrobię?“

Скоро тільки „залізний“ прем'єр
зійшов на справу, що торкаються
„наш меншостей“, то погнувся як
лоза в руках правіці, стиснувся як
віск під полихом реакції.

Аналогічні заявища можна було
бачити і в інших ділянках. Коли
маскований диктатор Пілсудський,
не оглядаючися на кулявий бю-
джет і не рахуючися з нечуванню
податковим перетяганням населе-
ння, в короткій дорозі зажадав під-
вищення платень офіцерам і аза-
галі побільшення військового бю-
джету, то прем'єр і міністр скар-
бу не тільки не опонували, але без
зайвих дебат погодилися з рішу-
чою вимогою диктатора, збільш-
ючи бюджетні видатки на 20 (два-
цять) мільонів зол. Але коли перед
кількома днями явилася у прем'єра
з аналогічним домаганням делега-
ція залізничників, то він збув її ви-
сокопарною сентенцією: „Тільки
дурень дає більше, як має!“ Отже
коли йде про підвищення платень
армії уніформованих консумен-
тів, „zjadacz chleba“ — як казав
Словачкий — то тоді без слова
протесту виконуються ультимативне
домагання одної людини, але коли
з огляду на вічно зростаючу до-
рожнечу такуж вимогу ставить ар-
мія продуктивних робітників,
то її годують крилатою фразою.

В гарячих травневих днях пере-
дливалися бурхливі слова на тему
„моральної санашії“, селекції гнило-
го, анархічного, своєвольного бюро-
кратичного апарату, але чим більша
віддал „санаторія“ від травневих
днів, тим більше канули у вічне за-
буття „санашійні“ пориви. Мало то-
го! Коли найгірший зі „санато-
рів“ ген. Млодзяновський видав ро-
з'яс. про упорядкування справи
господарства на „кресах“, найбільш-
чий йому, підручний референт до-
вільно перемінив розпорядок міні-
стра, заводячи його в нівець, і в та-
кій формі вислав його воеводам.
Так діється в самому кабінеті міні-
стра, а що ж діється на тих „диких
полях“, що називаються „кресами“?
Не дивно, що всі санашійно-рефор-
мові заповіді стали вже тільки від-

Німецьку мову введено як обов'язковий предмет навчання по всіх середніх школах історичної Чехії, Моравії і Шлезьку. На Словацькій і Закарпатті німецька мова є далі ще вільним предметом.

НОВИНКИ.

— **Конфіскація.** У вчорашньому числі "Діла" скомп'юсовано три четверті статті "Se enim senso", в яких говорилось про потребу відготування українського народу до грядучих подій. Крім того скомп'юсовано зазначення новинки п. з. "Moje n-z powanie, opani kachanie" "Де 83-тя чергова конфіскація "Діла" в цьому році.

— **Т-во Медична Громада** у Львові подає до відома інтересам отсу оповістку Деканату Медичного Виділу львівського університету: "В справі вписів на перший рік медичних студій на Медичний Виділ У. Яна Казимира у Львові Деканат Медичного Виділу визнає кандидатів, що внесли подання в справі прийняття на перший рік студій, щоб явилися особисто в Деканат в дні 11—13 ц. м., а саме в суботу дня 11 ц. м. в год. 8-й рано від 1—50, в год. 9-й від 51—100, в год. 10-й від 100—150, в год. 11-й від 151—200, в понеділок 13 ц. м. в год. 8-й рано від 201—250, в год. 9-й від 251—300, в год. 10-й від 301—350, в год. 11-й від 351—дальше. Подати числа відноситься до чисел, котрі кандидати одержали при вношенні подань на контрарнах. Кандидати, що не являться особисто, не можуть рахувати на прийняття на студії. Вислід позагодження подань буде поданий до відома дня 15. вересня ц. м. в спосіб, котрий буде оповіщений на газетних оповісток Медичного Виділу".

— **Катастрофа на залізничній станції у Самборі.** Дня 6. вересня в 5. год. пополуноді мала місце залізнична катастрофа, що на щастя не спричинила жертв у людях. В тому часі на станції перехрещується 4 потяги. Один з паротягів наслідком злого поставлення зворотній наїхав на паротяг потягу, що стояв на лінії Самбір-Хірів і викочив зі шми. Машиніст упав на землю і знесило потягнувся. Наслідком того здержано рух на лінії Самбір-Хірів на протязі кількох годин.

— **Програва справу.** Незадовго на віну робітників у Садівських критичували роботу тамочної електрики, директором якої є львівський К. Цепанський. Один з бесідників на імя Осмерка сказав про свого директора так: "Мусить бути такий наслідок господарки в електриці, коли нею править "Калюзі Львова", що має аж три жінки". Директор запізнав Осмерку до суду. Однак суд Осмерку не покарав, подавши в мотивах звинувачуючого присуду м'якшим те, що "п. Цепанський має крім жінки ще дві близькі приятельки". Директор віднісся до вищої інстанції, але й це не помогло, бо варшавський апеляційний суд затвердив увічливий присуд.

— **Циганський похорон з оркестром.** Львів переживає передвечеря неабияку сенсацію. Незадовго дійшло за стрийською рогацькою до збройного конфлікту між двома бандами циганів. В боротьбі згинув ватажок одної банди. Цигани рішили справити йому величавий похорон. У тій цілі замічили в Б. Б. Альбертнін оркестру з священника. Похорон мав відбуватися в Інституті судової медицини при Пекарській вулиці в 1. годині в полудне. Цигане спровадили превасилу наравану з двома дорогими віницями і їздали на приїхд оркестру і священника. Біля них зібралося понад 2 тисячі шкільних. В останній хвилині заявили

"ОЛКА"

одинокій спеціальний магазин трикотів і панчішкових виробів поручає свій багато — заосмотрений магазин. — 2-4

львів,
Ринок 35.
Близько Нав. Торговець
Телеф. 14—93.

післанець Б. Б. Альбертнін, що оркестра не приїде, бо занята на Східних Торгах. Цигани почали просити представника, щобі кінче спровадити оркестру, встановилися за ними і публіка. Кожий переговори затягалися довго, тоді священник заявив, що їдати не буде. Публіка заявила грізну поставу до священника і заступника Братів Альбертнін. Тоді священник остався, а Бр. Альбертнін приїхав оркестру і похорон з помопою при кількатисячному адвизі народу відбувся в повному порядку.

— **Зміни в секретаріаті ВУЦВК-ту.** На засіданні президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету під проводом Петровського, що відбулося дня 1. вересня в Харкові, рішено ввести посаду другого секретаря В. У. Ц. В. К-ту. Другим секретарем вибрано Власенка. Власенко займав до того часу становище заступника голови у Всеукраїнській Раді Народного Господарства. Першим секретарем ВУЦВК-ту є, як відомо, Буценко.

— **Безробіття на Україні.** Народний Комісаріат Праці УСРР, комуникує, що число безробітних останніми часами на Україні не збільшується, але й не зменшується. Цифра 200 тисяч безробітних немовби устатковувалася. На протязі трьох кварталів цього року вдалося державі на допомогу безробітним 1.102.000 карбованців. З тої суми Одеса дістала 218.539 карб., Київ — 161.363 карб., Харків — 133.635 карб., Дніпропетровськ — 93.077 карб.

— **Відзначення Балицького.** Народний комісар внутрішніх справ УСРР, і одночасно голова харківської філії московського ГПУ, (давньої "Чекі") Балицький дістав від президії ВУЦВК-ту ордер червоного прапору. З тим відзначенням зв'язані п'яні побори з державних фондів.

— **Жидівські козлоні у Криму.** Перші жидівські козлоні у Криму з року 1923 займали з початку 15.000 десятин простору. Тепер є вже у Криму понад 40 жидівських козлоні, що займають 25.000 десятин простору. На найбільшій роки передбачено дальші місця для жидівської козлонізації у Криму.

— **Нова географія.** Місто Катеринослав називається тепер на честь голови Всеукраїнського Виконавчого Комітету Петровського Дніпропетровськ.

— **Відслонення пам'ятника Люегера** відбувається у Відні 19. ц. м. При тій нагоді буде перед пам'ятником дефіляда різних груп і організацій, а зокрема численних делегацій з австрійської провінції в народних строях і старій історичній ноші. Це буде справжнє "свято народних строїв". Слід зазначити, що це вже другий з ряду пам'ятник Люегера у Відні.

Пам'ятайте, що всякі збірки на надгробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. 1. пов.) на шадинчу книжечку ч. 7910.

До українських ремісників!

У справі фахово-допоміжної школи.

Від кількох уже літ українське громадянство бореться також за свої фахові ремісничі та промислові школи. Першим етапом таких шкіл є фахово-допоміжні вечірні школи для ремісничої молоді, які для нас мають у дечі більше значення, як деякі фахові школи іншого типу. Бо ремісничі молоді, що приходять із сіл до міста вчитися ремесла, не чужі у вар-

статі, оскільки не піде до майстра-України, протягом п'ятих 3 чи 4 років науки українського слова, а також учнів навчання її в польській мові у фахово-допоміжних публічних школах, в яких все спрямоване на те, щоб наші молоді майстри могли вижити.

В багатьох випадках ця акція в напрямі вишколення української молоді адається. З року на рік збільшується число ремісників, у яких лише назвище вказує, що вони були колись Українцями. Українське громадянство по містах тратить таким чином чимраз більше одиниць зі свого ремісничого стану, який побіч українського купецтва і промислу становить підставу й опору українства по містах.

Щоб зареєструвати ліхви, Українське Педагогічне Т-во (Рідна Школа) оснувало перед кількома роками вечірні фахово-допоміжні курси. Курси ці, не зв'язуючи на перешкоди різних ворожих нам кругів, а переходячи самим майстрам-Українцям та ремісничим товаришам-целям, розвивалися у школі, що в минулому році виборла собі концесію компетентно державних шкільних властей.

Одначе хоч яка велика лагатакої української фахово-допоміжної школи, хоч які великі заходи й кошти пороблено в цій справі, наше ремісництво не піддержало як слід цієї школи. Як довідаємося, а цім шкільним році на загально досяг значне число хлопців-Українців, які є в терміні у Львові, не зголосилися до української допоміжної школи навіть десята частина.

Тому клячемо, поки ще не запізно, до наших майстрів-ремісників: Вписуйте своїх термінових лише до своєї школи! Є це справа першорядної ваги не тільки українського ремісничого стану, але і для цілого українського громадянства, яке цю справу живо інтересується і супроти некарних українських ремісників зуміє антигати відповідні конвенції. Вороги не сплять, а ні кожному кроці стараються цю школу знищити й ширенням фальшивих інформацій серед майстрів і учеників перетягують нашу ремісничу молоді до польських шкіл.

Зазначуємо й підкресуємо, що українська фахово-допоміжна школа у Львові є концесіонована шкільною владою. Ученики, які у ній вчаться, є тим самим звільнені від хождения до публічних шкіл. Наука в цій українській школі відбувається цілком безплатно, подібно як в аналогічних державних польських школах.

В баченні шкільних році є такі класи: приготувальний та перші—для усіх фахів, другі—для слюсарів, с-оларів та шевців, треті—для слюсарів та столярів.

У міру того, як число учеників буде збільшатися, школа поширяться й на інші фахи.

Податкові вноси відбуваються в локалі школи при вул. Городицькій ч. 95 в дні: 9, 10, 11, 13 та 14 вересня ц. р. від год. 5—7 пополу., а 8 та 12 вересня ц. р. від 10—12 год. рано. Школа буде в найбільшому часі перенесена до середмістя. У Львові, дня 7. вересня 1926.

Народна Організація Українців
м. Львова.

Пам'ятайте: Рідна Школа — це народна фортеця, це повинні захистити в добі ніхотіття!

Українська Господарська Академія в Ч. С. Р.

Українська Господарська Академія в Подєбрадах, єдина українська висока технічна школа, що складається з трьох факультетів: агрономічного лісового, інженерного та економічно-кооперативного, з чотирьохрічним курсом навчання, відкрила прийом нових студентів на академічний рік 1926—1927. У проханні в справі прийому має бути зазначений факультет, на якому прохач хоче студіювати. До прохання належить додати документи оригінальні чи засвідчені копії про закінчення середньої освіти, а також власноручно писаний життєпис та підписку користуватися правилами Академії.

Прохання в справі прийняття належить подавати до 15. жовтня ц. р. на адресу: Чехословаччина, Подєбради, Українська Господарська Академія.

Навчання в Академії — безкоштовне. Прожиточний мінімум у Подєбрадах 500 чеських корон.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ.

Український Наддніпрянський хор під управління Петра Сисоєвського у складі 10 осіб виступає: П'ятниця 10. IX. Виноград. Субота 11. IX. Галичина. Неділя 12. IX. Галичина.

П'ятниця 13. IX. П'є-еміляжжя. Вікторів 14. IX. Перемішляжжя. Серєда 15. IX. Помор'я. Четвер 16. IX. Помор'я.

Муж. учит. семінарія У. П. Т. (Рідна Школа) у Львові прийме дальші вписи шкільно перед полуднем при вул. Корнярській ч. 13. Вступні іспити 12. вересня о год. 8 рано.

Проданося популярні катехитичні Проповіді о. Шалієвського в перекладі о. д-ра Левицького по ціні 750 зол., порто і збл. Замовляти: Книгарня Навч. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. 308

З прийнятої гімназії У. П. Т. (Рідна Школа) в Дрогобичі. Податковні вписи до всіх клас кожного дня в Середмісті. Вступні іспити до класів 1.—VII. дня 14. вересня. — Управа, 408 1—1

ОПОВІСТКИ.

ПРИЙМУ на мешкання (фортепи і німецька мова) вул. Садівницька 21 і поверх двері 6. 463 1—1

БАВІН ОЛЕСЬ! Подай сейчас адресу до Кваса до адміністрації "Нового Часу". 464 1—2

СТАНЦІЯ для двох, ліпше ситуація, ученик, дуже близько реальної гімназії (вул. Мокшанського) і гімназії Васильянок. Євентуальна поміч в навч. Зголошення до Адміністрації під Опик. 279 1—1

РУТИНОВАНОГО концесіянта прийме сейчас азовок д-р Червоникевич в Скалаті. 466 1—1

ВДОВА по лікарні прийме заможні пани на мешкання здорове, сонливе, опіка, фортепи. Зголошення Адміністрації "Панська". 460 2—3

80 СОТ. коштує одна ложка до чаші — з хінського срібла у Мандя. Коперника 14 проти кіна Коперник.

1 ЗОЛ. 50 СОТ. коштує одна ложка, ніж або виши з хінського срібла у Мандя Коперника 14. проти кіна Коперник.

1 ЗОЛ. 70 СОТ. коштує один ніж з хінського срібла у Мандя Коперника 14. проти кіна Коперник. 432 3—10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

АДВОКАТ

і кавний оборонець у звичайних і військових справах

д-р Олене. МАРІТЧАН

у Львові вул. Крашевського 19А/11. поверну

і приймає сторони від 9—1 13—4.

Б. оператор клінік проф. Наймана і Гаска у Відні

Д-р Леопольд АЛЕКСАНДРОВИЧ

в недугах ушей, носа, горла і гортанки ординує від 3—6 пополуноді у Львові, вул. Бельовського 3. 425 (за пасажом Миколая). Тел. 40—75, 3—7

Дентистичне заведення

д-ра Симона Ралпапорта

Якова Насса

львів, вул. Сикстуська 17/11.

Плюмбування й ливання зубів. Болі. Штучні зуби в клячку і золоті на американську систему. Пациєнтів з провісними пломбажується в найкоротшому часі. П. Т. урядовим та студентом знавця зліска та полєкші в сплатат. 395 7—10

Конкурс

на фахову кравецьку силу до ведення робітні сукова від 1. жовтня 1926. Зголошення устні або письмєнні з відповідними свідченнями фахового знання і практик, еувентуально порученням приймаються в урядових год. 8—1 і 3—6 пополу. що дня П'ятня після уяви.

Жіноча спілка промислов. "ТРУД", Львів, Ринок 32. (власний дім). 429 3—3

ГОДИННИК — БІЖУТЕРІЯ

ЯН ЗЕЛЬТЕНРАЙХ

Львів, паша Марієвська 3. 452

Ширіть наш часопис!

гуком далеких настроїв, бабним дітом, що є тільки проминаючою згадкою горьких днів. Навіть більше! Ми бачимо, як „санаційний“ прем'єр, який закликався, що поставиться щонайменше про введення в життя постанов паперової конституції, тепер боронить тієї анархічної бюрократії, що насміхається з конституції. На днях віддала прем'єра делегація Білорусії, Литовці і Жидів, вказуючи на поведінку шкільних органів з „меншовестим“ шкільництвом і то шкільництвом приватним, удержуваним власними засобами. Делстація ствердила, що скоро з міністерства з'явиться об'їзник, який — переведений в життя — міг би принести полєкшу „меншовестому“ шкільництву, то урядовці з розумом не сповніють наказів об'їзника і все остас по старому.

Здавалось би, що прем'єр на таке твердження, зажадає ближчих даних, щоб покарати анархічних урядовців, які компроментують центральну владу і то владу проф. Бартеля. Здавалось би, що прем'єр виступить в обороні міністерства освіти, в обороні свого міністерського товариша проти провінційальних кашків. Здавалось би, що прем'єр буде всіми силами змагатися не лише до збереження, але й піддержання тієї влади, яку репрезентує. Тимчасом проф. Бартель у відповідь на твердження делегації, махнув хвостом, ставляючи жидівським способом незвичайно цікаве питання: „Чи Вам будуть подобатися лише такі урядовці, які будуть сповнювати всі Ваші забаганки?“ — „Бажаємо, щоб урядовці не робили того, що їм подобається, ані того, що нам подобається, а тільки те, що відповідає праву і конституції!“ — відповів один з делегатів.

Правда, проф. Бартель є тільки половиною частини конституційним міністром; правда, він є тільки „галіцезованим“ представником тієї виконавчої влади, що вийшла з кривавого перевороту, — одначе фактом є, що він підчинився конституції і обіцяв її виконувати. Аж тут раптом стрічаємо такий дивогляд, що парій, один з тих, яких всесильна воля антант і меч ген. Желіговського „приєднав“ до республікансько-конституційної Польщі, мусить нагадувати республікансько-конституційному, радикально-демократичному прем'єрові про такі основні, аксіомні ідіоми, як право і конституція.

Якимж є ті вередливі „забаганки“, що їх не хочуть сповнювати урядовці на приказ міністерства освіти? Чи може вони виходять аж на четвертий поверх, як висловлювався колишній віцепрем'єр Тутут, якого вихованок держить тепер владу у своїх руках? Ні, домагання виденської делегації переходить межі скромності. Вона домагалася тільки права прилюдности для двох-трьох середніх шкіл, яким того права відмовлено тільки тому, що ті школи не піддалися безправному об'їзникові бувшого міністра Стан. Грабського про примусові виклади в „меншовестих“ школах історії й географії в польській мові. Це був репресійний засіб. Не хочете сповнити моєї шовіністичної забаганки, не хочете своїх шкіл, удержуваних своїми власними засобами, зробити по духові і в значній мірі по мові польською школою, то не одержите права прилюдности, ваша школа, навіть найкраще поставлена, буде без прав і без публічного значіння. Тепер безправний розпорядок Ст. Грабського вже усунуто. Правда, дуже нерішучо, навіть двозначно, кажучи, що загальна історія і географія може бути викладана в рідній мові, але шкільна бюрократія, ігноруючи нерішучий розпорядок мн. Суйковського, далі тримається лінії Грабського і далі приновлює репресійні засоби у відношенні до „меншовестих“ шкіл.

Крім того делегація домагалася терпимості до білоруських, литовських і жидівських приватних шкіл — згідно з постановою

ми конституції і трактатом про охорону нац. меншостей, прийнятим Польщею. Домагалася тієї допомоги — не як ласки, але як частинного звороту податкових тягарів.

І на всі ті домагання, а головним уяву про самоволу рознузданої бюрократії, іронічна відповідь у формі запиту про „забаганки“. „Санаційний“ прем'єр ясно і недвозначно утотожив себе з тими урядовцями, які роблять тільки те, що їм подобається. Тепер, думаємо, всі миліні баньки, які добувалися з уст „санаторія“, розвіялися в зустрічі з дійсністю... Проф. Бартель відкрив шолом, ізза якого виглянуло викривлене обличчя атизованого сатира й іроніста. Деж такі така нахабність, такі вередливі забаганки, така непоміркованість? Пора зрозуміти, що право і конституція — це одно, а те, що їм подобається — друге. І те друге є основне.

Ф. Ф.

Найбільший вибір блаватних товарів, МУЖЕСЬКОГО СУКУНА

порукає фірма

АНТИН УВЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філія в Тернополі, Дрогобичі, 408 Стрий. 1-10

Сумерк диктатора.

Перед уступленням Прімо де Рівери.

З Еспанії прийшли вістки про те, що з приводу бунту частини армії і флоту, як також невдоволення населення, диктатор Прімо де Рівера подав на руки короля свою димісію. Як розвинуться даліше події в Еспанії, не знати, всеж таки з останніх вісток виходить недовірно, що авторитет Прімо де Рівери щонайменше поважно захитаний, коли не зломаний зовсім.

Диктатор Прімо де Рівера, колишній губернатор Барселони, головного осередку еспанських синдикатів, здобув собі необмежену владу в Еспанії перед трьома роками. Він виступив енергійно проти корупції і партійної гризні, проти невідчужальності демагогічних провідників і лівинства безчисленних урядовців і це рішення про його перемогу. Три роки був він при владі побіч короля, а радше і над ним. Його програма, що мала безперечно деяку популярність, звучала так: Геть з авантюрою в Марокко, геть з корупцією в урядах, геть з демагогією в політиці!

Чомуж так скоро зблідла його авіада? Чому невдоволені з нього широкі круги населення, а передовсім військові? Адже він закінчив при допомозі Франції війну в Марокко, і то зовсім щасливо. Він старався знищити корупцію через розв'язання автономних установ, він завіз ошатності в урядах і строгу контролю. Навіть найбільші вороги признають Прімо де Рівері, що він завіз порядки в Еспанії і що він має свої заслуги.

На Прімо де Рівері пімстилося передовсім те, що він не вмів зібрати біля себе армії, з якої він сам вийшов і на голосі якої спочивала ціла система його правління. Далеко було йому до Муссоліні, який мав за собою не тільки правильну армію, але й сотворив для себе свою власну гвардію, яка на кожний заклик стояла до його розпорядженості. А даліше не мав Прімо де Рівера ніяких успіхів у закордонній політиці. Особливож останні події в Лізі Націй, а зокрема відкинена всіми державами справи Танжеру, що її Еспанія висувала, були тяжким ударом для політики Прімо де Рівері.

Можна держатися при владі без парламенту і без народного представництва, як це найкраще видно на прикладі Італії Муссоліні, але до того треба мати і таку сильну руку, як Муссоліні, і правити країною так, щоб це правління при-

носило державі й народові як найбільше реальних користей. Прімо де Рівера не витримує порівняння з італійським диктатором — не дивно, що він стоїть перед упадком, що основа його панування, армія, є проти нього.

З тих суперечних вісток, які приходять з Еспанії, не можна мати ясного образу положення тієї країни. Можливо, що Прімо де Рівера вдержиться ще навіть якийсь час при владі. Але раз підірваний авторитет не дасться так скоро на правити і Прімо де Рівера мабуть уже неважко піде слідами Пангальоса.

Земельна політика.

Відбудова довготермінових кредитів для ріллянства.

Міністерство рілльних реформ почало останніми часами працювати над відновленням у Польщі довготермінового кредиту для ріллянства. Кредитів буде укладати державний „Банк Рільний“ в 8-відсоткових заставних листах на польській золотій в золоті.

В зв'язку з тим пороблено вже деякі цілком реальні заходи. Для 3. вересня відбувся міністр рілльних реформ д-р Станевич конференція з головою Банку Польського в справі лікування заставних листів Рільного Банку в Польському Банку. Голова того банку Карпінський заявив, що причиниться до закупки більшої кількості тих заставних листів, а також до їх ліквідації з Польському Банку. Більшу кількість тих листів має закупити також Пощова Каса Ошадності і Польська Дирекція Взаємних Обезпечень.

Міністр рілльних реформ д-р Станевич, будучи недавно у Львові на відкритті Східного Ярмарку, виголосив у львівському Окружному Земському Уряді довшу промову, в якій обговорив широкі справи відбудови довготермінового кредиту. З неї довідусьмося, що в зв'язку з новою акцією Рільного Банку наступила навіть зміна у складі Наглядової Ради того банку. На чолі Нагля. Ради став тепер професор Франц Буж, відомий автор „Оа ісі“.

Видав і — казав міністр — приписи до цього укладання довготермінових позичок у заставних листах на інвестиції, а також на сплату родині спадкових приділів. Кредити будуть давати також для сконвертування важких короткотермінових рілльних зобов'язань, що правда на разі в незелених розмірах. Крім того оголосив я приписи щодо укладання перекладових парцеляційних кредитів, що власники у великій мірі парцеляційної землі незможні і відчувати великий земельний голод шарах сільського населення.

Намчені кредити для ріллянства досить важкі та дорогі. В цій справі міністр висловив такий погляд: „В інших умовах і цей кредит є добродіємством, бо ті, що його одержують, мають компенсацію в тому, що набувають землю розмірно дешево. Бо жмо покликати на авторитет проф. Кемерера, який недавно заявив мені, що на протязі двох найближчих літ у Польщі підскачуть ціни на все, отже і на землю, бо тепер вони за низькі. При тій нагоді додам, що політика в тому напрямі повинна зм'якшити до більшешення доходу з землі, отже і до скапіталізації її вартості, якою є прибуткова вартість, а не, як дотепер, до постійного обнижжування ціни на землю разом з постійним занедабанням її дохідности. Дохідність і поплатність землі повинна стати головним наказом господарської політики у відношенні до ріллянства. В будучині при такому високому опродентуванні та абсолютній певності, курс заставних листів буде високий і кредит тим самим подешевіє“.

Так представляє собі справу відбудови довготермінових кредитів для ріллянства тепершній міністр рілльних реформ. Він вже й почав реалізувати те, про що говорив. Нові кредити мають на увазі також приспіння реалізації рілльної реформи. Самозрозуміло, що з парцеляційного кредиту будуть користатися в першій мірі діди і нові колоністи, а не матимуть з нього користи наші селяне. Одначе цьому не можна пригадатися зі задоволеннями, а слід добуватися кредитів і для наших ріллянців і для незможних, мало- і безземельних шірів нашого селянства, що має найбільше право до призначеної під парцеляцію великої власности. Тут мають поле до організованої праці для забезпечення і здобуття кредиту нашим господарям і безземельним селянам перш за все наші господарські установи.

Під румунським ярмом.

Заборона ввозу української загальної літератури.

„Боротьба“, орган буковинської української соц.-демократичної партії з 22. серпня ц. р. пише: „Державний секретар внутрішніх справ Бускан видав на днях розпорядок, що забороняє всякий ввіз українських книжок, музичних нот, образів, азіатів всякого друкованого українського слова до Румунії. Цей

розпорядок є новим етапом у нечуваній і дикій нагішці, яку провадить румунське правительство аж вісім літ, щоб знищити всяке українське життя в Буковині. Це переслідування є гірше, ніж всяка імперіалістична війна, бо вона є сандимим мученням і тортурами українського народу в Буковині, котрому відібрано тепер всяку можливість оборони. Румунське правительство поставило український нарід у Буковині поза законом. Та український нарід вже переживав подібні етапи у своїй історії. В 1876 р. видано в Росії указ про заборону всякого українського, а шешеполки при піддержці Габсбургів готували також „проект на знищення Русів“ та стало ні Романових, ні Габсбургів. Це, що переносить український нарід у Румунії, тепер є ще страшніше, як ці укази, але український робітник і селянин перенесуть і що дико сваволою своїх ворогів і хай це затамлять румунські бояри“.

Економічний занепад Буковини.

31. серпня ц. р. відбулося в Чернівцях піврічне засідання буковинської Торговельної Камери, на якій з'явився також державний секретар фінансів Манойлеску. Між іншими бесідниками сказав радник Камери Бяновічі (Румун по національності), що злука Буковини з Румунією принесла національне визволення для Румунії, але за те повний економічний упадок. Коли Буковина перед війною щорічно підіймалася економічно, то тепер кожний день приносить чим раз то більший економічний упадок. Букарешт не показує найменшого зрозуміння для буковинських справ, що найліпше видно зі слідуячого: з 15 мільярдів левів, які дав румунський державний банк у кредит усім провінціям, Буковина дістала всього 15 мільярдів левів, значить одну тисячну частину. За те доходи, які має Румунія з Буковини, становлять 15 проц. державного бюджету, значить мало на шість частину. Бесідник підніс, що вже найвища пора, щоб Букарешт пішов на стрічу буковинському населенню.

Боярська колонія.

Визиск робітників у цукроварних північної Буковини дійшов за два роки до нечуваних розмірів. Заробітна плата вноситься для підлітків 3—5 л. за годину, старші заробляють найбільше 15 левів на годину. 8-годинний роб. день ніде в Румунії не існує, хоч вона також підписала Вашингтонську конвенцію. Працюють 12 год. обов'язково. В суботу і неділю працюють повних 18 годин, бо зміна починається в суботу в 6-й год. вечором і триває до 12-ої год. в полудне і неділю, а слідує зміна до 6-ої год. в понеділок рано. Після 18 год. праці вертають робітники в доокочичні села, витрачаючи на дорогу по 2—3 години. Директор фабрик Поппе завіз мілітарний режим у фабриках. Надзорцями є виключно бушні австрійські підполіцери. Карається за все. Хто спить на 5 минут, того віддають на цілий день з роботи. Після закону можна накладати карі не більш, як південний заробіток, та директор Поппе стягає і чотириденний заробіток як кару і проганяє з роботи. Організація навіть професіональна є заборонена. Робітничий інспекторат протягом 3 років не заглядав на фабрики.

З радянської преси.

„Язикотворчество“ на Україні.

Харківський „Комуніст“ з 25. серпня ц. р. приніс статтю М. Яворського п. н. „До проблеми „язикотворчества“ на Україні“. Стаття розглядає актуальну літературну та наукову мову чи радше її усталювання. Радянський публіцист і тут протиставляє „протестарськ“ майстерні такої творчості майстерні „буржуазній“. Він того погляду, що буржуазна майстерня